

Leif Panduro

Ghita Nørby og Preben Neergaard i hovedrollerne.

Bjørn Lense Møller

Forskåret Ibsen

Misforstået tekstbearbejdelse torpederede TV-Teatrets og Ghita Nørbys store chance

AF Svend Kragh-Jacobsen

TV-TEATRET: Et dukkehjem af Henrik Ibsen. Tekstbearbejdelse: Leif Panduro. Instruktion: Palle Kjærulff-Schmidt. Scenografi: Leif Hadager. Teknisk tilrettelæggelse: Knud Frønk.

Smart er Et dukkehjem hundred år, men den retne fremdrift har dog altid vist, at hverken teksten eller emnet er forældet. Ibsens tekst overføres fra land til

land, og i sit hjem til ryserne. Forældede ord og enkelte forældede vendinger ændres også hos os, hvor Henrik Ibsens tekst første gang led. Det er med forståelse og takt blevet gjort gennem generationer. Men derfor til — som vi hørte det i aften — at skrive teksten helt om, er ikke et, men at gå tusind skridt for langt. Panduros tekstbearbejdelse, uanset om i forståelse med instruktøren, Kjærulff-Schmidt, virkede morderisk mod skuespillet.

Men det er angst for de

berøste — berøgtede — ord, som har forårsaget ulykken? Eller var tids trang til at nydelse alle. Spørg skval som mennesker? Resultatet var fatalt — og dobbelt sørgeligt, fordi bemærkningen lovede det overordentlige, men teksten hængende de valgte skuespillere. Hvor de store scener skulle folde sig ud, var de knæppet af og formindsket. Man syntes næsten ikke at kunne tale om sået vidunderligste, så let gik man over scener, og så Fortællers næste side.

Fortalt fra denne sektionens forside.

stærkt var der skåret, bl.a. hvor dette begreb forekom. Det virkede, som var det ikke forstået, at så godt som hvert ord må med hos Ibsen. Så tæt er skuespillet komponeret, at det lider skade, når der handles så grovt mod det som her, hvor ganske naturlige replikker bliver absolut skule ændret. I »Et dukkehjem« er det Ibsens Nora og Helmer, der taler, men så særligt formuleret, at det udmærket forstås i dag. På skærmen blev de to et lille øglepar, hvis konflikt fik dukkeformat; hvad der er en fæl udlægning af titlen. Kendte man originalteksten, lovede man sig gang på gang. Gjorde man det ikke, fik man næppe noget begreb om, hvorfor stykket er så besæmt, eller hvorfor dets hovedperson situation vakte panik i tiden. Opgøret blev konversation. Perspektivene udeblev. Opgøret lænede af pæn ligegyldighed i formuleringen.

Ghita Nørbys chance

Og dog ejede Ghita Nørby helt henrivende — og originale — udtryk for Nora. Fra optaktens glæde ved de gode klæ, parret nu skul opbevare, over angst, da katastrofen nærmer sig, til alvoren, da hun indser og klænger sin situation. Hun kunne være blevet en stær og ubølgemæssig Nora, men fik ikke lov til det. Preben Neergaard var en skikkelig Helmer, så

spag, at hverken hans mand-folkvæsen eller mangel på forståelse af Nora kom rigtig frem. Henning Moritzen var en taktfuld dr. Rank, men ikke mere. Det blev beparret, der stod stærkest. Hanne Borchaentus som en god, lyst fru Linda, mærket af livets hårdhed. Ove Sprøge som en karakterfuld Krogstad, der vil nytte chancen for at vriste sig fri af fortidens greb. Det folkekomedieagtige i konfrontationen gav dem kulør og menneskelighed, hvor de andre blægede og glippede det tag i os, den sande Ibsen-tekst kan — og skal — have.

Overflødige udebilleder

Yderligere svagheit var det, at Leif Hadager gav et altpå det advokathjem. Det var, som havde Helmer taget det forbehold på sin ny direktørgang, han nægter Nora. Bevares, de boede smukt og udsejligt, men man mærkede ikke, at de hidtil havde måttet spare. Nydelige — men overflødige — var de tilføjede udebilleder, ganske som usødvendig indlagt mellemrumsk hist og her. TV-plakaten »Et dukkehjem« kom også derved ud af trit med Henrik Ibsens gamle — og stadig aktuelle — skuespil. Synd for Ibsen, for scenen. Og allermest for Ghita Nørby, som ved forståelsen af teksten ikke fik den chance, hun synes oplagt til at få det største ud af. Det vidunderligste,

Chefen for TV-teatret forsvarer

Lederen af Danmarks største teater mener ikke, at der er sket en brutal afvikling af Henrik Ibsens »Et dukkehjem« ved at lade Leif Panduro bearbejde stykket for TV-Teatret. Programchef Bjørn Lense Møller: — Hovedparten af TV-Teatrets tilskuere har siddet uden forhåndsviden og har været glad for oplevelsen, vil jeg tro. Stykket har ganske givet fængslet, og det var jo også Ibsens ord, hans problemer, hans løsninger og hans personer, publikum fik.

— Men anmelderne er meget hårde i deres kritik. — Anmeldernes reaktioner er en demonstration af, at hvis man har nogle meget sikre meninger om, hvad man skal se, kan man blive forhindre i at se det, der faktisk sker.

Lense Møller mener også, at det har spillet ind, at anmelderne har siddet sammen og set forestillingen ved en prøvekørsel.

Skåret én time ned

— Hvis så én synes, der er noget rivende galt ved forestillingen og giver åbenlyst udtryk herfor, beder denne stemning sig hurtigt.

Lense Møller siger, at også i Norge pudser man lidt på Ibsen, men dog knap

så meget, fordi han er mere sakrosant i Norge.

TV-Teaterchefen vedgår, at »Et dukkehjem« har fået den helt store bearbejdelse.

— Det fandt vi det nødvendigt at skære stykket ned med en time, dels af få det serveret mere mundret i forhold til tidens spøg. Og man finder nu ikke så mange danske dramatikere med en naturlig replik som Panduros. Forkortelser og bearbejdelse af klassikere er almindeligt i TV. Husk på, det er scenestykker, der overføres til billeder. Noget, man siger på en scene, behøver man ikke at sige i TV, men kan illustrere i billedet.

Men nyoversættelser giver ikke så stor forargelse, hvis det er af en klassiker uden for det skandinaviske område, slutter programchefen.

Hvad andre mener

I B.T. skriver Inge Dain: — Der er mange måder at forfæde en digter på. TV-Teatret har fundet en ganske særlig listig metode til at tage livet af mester-værket på.

I Ekstra Bladet skriver Knud Schønberg: — Ibsen strøg sig af Panduro. Handlingen er skåret, dialogen ligner Karlens Kvarter. BJ